СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 92. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА 21-го КВІТНЯ 1948. — No. 92. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, APRIL 21, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. Тел. „Свободи": BErgen {4-0237, 4-0807} — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

ГОЛОВА МАЙНЕРСЬКОЇ ЮНІЇ ВИНУВАТИЙ В ЛЕГКОВАЖЕННІ СУДУ

Вашингтон, 19 квітня. — Серед загального зацікавлення явився в год. 10 ранку Джан Л. Луїс голова Юнайтед Майн Воркерс оф Америка, перед дистриктовим федеральним суддею Т. Алантом Голдсборо, щоб почути від нього присуд на скаргу федерального прокуратора проти нього, що він злегковажив приказ суду. Судова розправа відбулася минулого тижня і тепер мав бути проголошений присуд. Суддя Голдсборо оприлюднив рішення, що Джана Л. Луїса і майнерську юнію признаеться винуватими в гелковаженні суду на цій підставі, що як він самий, так і юнія не послухали наказу з 3 квітня, щоб відкликати страйк шахтярів мягкого вугілля. Страйк почався 15 березня, тому, що Луїс повідомив вуглекопів, що їхній контракт з підприємцями був „непошанований". Коли після 30 днів страйку прийшло до тимчасової умови, що підприємці годяться на признання вуглекопам старечої пенсії, Луїс повідомив вуглекопів, що контракт „пошанований" і і на цій підставі вуглекопи повинні вернутися до праці. Луїс твердив, що він не викликував страйку ані його не відкликував, лише, що шахтярі самі його почали і самі вертаються до праці.

Суддя Голдсборо, признаючи Луїса й юнію винуватими непослуху судові, видав рішення, що припинення і відкликання такого припинення було нічим іншим, як викликанням і покінченням страйку, хоч Луїс не уживав слова „страйк". Суддя став на становищі, що Луїс ужив шифрованого знаку („код") для повідомлень, а це не зміняє самої справи. Крім цього суддя заявив, що юнія відповідає за своїх членів і їх діяння, бо інакше само існування юнії не має підстави. Масове діяння членів не може йти без проводу і тому провід юнії відповідає за діяння членів як під оглядом карним, так і цивільним. — Суддя дав до пізнання, що Джан Л. Луїс дістане карний присуд і заповів, що оприлюднить висоту кари у вівторок. — —Коли рішення судді появилося в пресі, почали з різних околиць надходити вісті, що майнери стануть в обороні Луїса.

За радієвими звідомленнями у вівторок в год. 10.30 ранку федеральний уряд поставив домагання до суду, щоб майнерську юнію покарати грошевою карою у висоті $1,400,000, а самого Луїса $20,000.

ПИСЬМЕННИК ПРИЗНАНИЙ ВИНУВАТИМ В ПОГОРДІ КОНГРЕСУ.

Вашингтон. — Джан Гаверд Ловсон, автор сценарій для підприємств, дістав від федерального суду рішення, що він винуватий в погорді конгресу тим, що відмовився сказати перед когресовою комісією неамериканських діянь, чи він комуніст. Його жде кара $1,000 і одворічної тюрми.

НЕРЕДБАЧУЮТЬ ДОДАТКОВИХ 55,000 ВОЯКІВ У ПОБОРОВОМУ ЗАКОНОПРОЄКТІ.

Вашингтон. — Провідники комісії збройної сили в палаті репрезентантів рішили поправити законопроєкт про побір рекрута в такому напрямі, щоб можна було додати 55,000 молоді при новім поборі.. Теперішній начерк закону передбачував побір 782,000 молоді, а новий домагається 837,000.

ВЕРХОВНИЙ СУД ПРИЗНАЄ НІГРАМ ГОЛОС У ПАРТІЙНИХ ВИБОРАХ.

Вашингтон. — Верховний Суд Злучених Держав вибив зпід ніг південних демократів останню дошку в їхній плятформі, щоб недопустити чорних людей до участі в голосуванні при партійних правиборах. Вони стояли на засаді, що партійні вибори це те саме, що вибори в клубах, у яких нігри не є членами. Верховний Суд видав рішення вому, що туди зголосив відклик провід Демократичної партії повіту Ричленд, у стейті Савт Каролайні, проти рішення окружного федерального суду, який признав ніграм рівні права з іншими громадянами в партійних виборах. Теперішнє рішення Верховного Суду є кінцеве і проти нього нема правного засобу.

„ЗА ПРАВДУ В НОВИНКАХ" ПЕРЕДАВАНИХ ПРЕСОВОЮ АГЕНЦІЄЮ.

Ню Йорк. — З нагоди століття оснування пресової агенції Асошіейтед Прес уладжено в готелю Валдорф Асторія обід для 1,150 працівників цеї агенції. Між запрошенними гостями був теж знаний британський публіцист, Лорд Ротемір. Він у своїй промові ствердив, що свобода преси це перша свобода, яку хочуть здавити диктатори, бо всі тирани знають, що преса це осередок, з якого поширяються заклики до боротьби за волю. Він візвав американську й британську пресу до солідарности в теперішній боротьбі за втримання свободи преси. Предсідник Асошіейтед Прес, Роберт Мек Лін з Филаделфії, у своїй промові потвердив слова Ротеміра, а від себе ще пригадав, що правда є підставою свободи й тому нам треба все триматися засади „за правду в новинках".

ПЕРЕВЕДЕНО НОВУ ПРОБУ З АТОМОВОЮ ЗБРОЄЮ.

Вашингтон. — Комісія Атомової Енергії оприлюднює, що біля острова Еніветок на Тихому океані переведено пробу з атомовою зброєю. Не подано дати, коли це сталося, ані не сказано, яка це була „атомова зброя". Все це затримано в тайні „з огляду на безпеку". Панують здогади, що це могла бути нова атомова бомба, щоб випробувати її наслідки в порівнанні з наслідками первісних бомб. Можливе теж, що йшло тут про діяння бомби у великих підводних глибинах.

Труднощі Панамериканської Конференції

Ню Йорк, 20. квітня. — Сомнер Велес, колишний підсекретар стейту в кабінеті Рузвелта, пише в синдикованій статті про настрої делегатів на Між американській Конференції в Боготі. Він твердить, що заки ще прийшло до револьти в Боготі, конференція була засуджена на невдачу. Настрій між делегатами був тоді неприхильний до Злчениух Держав з тої причини, що Північна Америка не багато уваги присвячує на південноамериканські краї, хоч вони потребують всілякої допомоги для себе. Стейти звертаються до південних республик аж тоді, коли самі потребують допомоги. Таке відношення використує Росія для поширення своїх впливів в Південній Америці.

ХВИЛЕВА ПЕРЕРВА В НАРАДАХ В БОГОТІ.

Богота, Кольомбія. — Протикомуністична резолюція, яку мають предявити на нарадах Міжамериканської Конференції в середу, зазнає дальших перешкод збоку Аргентини. В резолюції кладеться головний натиск на те, щоб південноамериканські республики заявилися за збірну акцію проти світового комунізму. Такої акції домагається в першу чергу делегат з Чіле. Зате Аргентина й Уругвай обстоюють лагіднішу редакцію, а саме таку, щоб резолюція не зобовязувала до колективного виступу всіх південних республік. У понеділок ввечір перервано наради конференції до середи з огляду на похорон замордованого 9. квітня провідника Ліберальної партії, Гайтана. Похорон призначений на вівторок, 20. квітня.

ПІДПИСАЛИ ПОКІНЧЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІЙНИ В КОСТА РІКА.

Сан Хозе, Коста Ріка. — Президент республики, Теодоро Пікадо і представник повстанців, Хозе Феґерез, підписали умову в справі покінчення громадянської війни. В умові сказано, що третій віцепрезидент, Леон Ерера, перебере уряд президента до 8. травня, а тоді міністер війни, Міґель Бренес, має створити нове міністерство. На день 8. травня будуть скликані мабуть наради конституційного зібрання.

В ЛОНДОНІ ПОЧАЛАСЯ КОНФЕРЕНЦІЯ В СПРАВІ НІМЕЧЧИНИ

Лондон, 20 квітня. Сьогодні тут має початися конференція представників трьох західних великодержав; Америки, Британії і Франції, в справі спільної політики в західній Німеччині. З поінформованих джерел заявляють, що Франція готова піти на деякі компроміси і погодитися на остаточну економічну злуку всіх трьох західних зон.

БОЛЬШЕВИЦЬКА „ОПОЗИЦІЯ" В БЕРЛІНІ

Берлін, 20 квітня. З метою надати своїй терористичній диктатурі познак „демократичности", советські власті в своїй зоні Берліна дозволили створити „опозиційну, буржуазну партію", до якої мали б належати німецькі міщани та ремісники та яка була б причіпкою до комуністичної „партії соціялістичної єдности".

АМБАСАДОРИ ЗАХІДНО-ЕВРОПЕЙСЬКИХ ДЕРЖАВ В ДЕПАРТАМЕНТІ СТЕЙТУ.

Вашингтон. — Британський і французький амбасадори відбули одногодинну конференцію з діючим секретарем стейту Робертом А. Ловетом в справі висліду нарад пяти держав, які відбулися останньої суботи в Парижі. Тому, що на конференції створено постійну військову комісію, амбасадори мали повідомити про це уряд Злучених Держав. Америка оприлюднила намір підтримувати змагання 5 держав, отже інтересується перебігом їхніх нарад. Комунікату з розмови в департаменті стейту не оприлюднено.

З недавнього побуту у Вашингтоні премієра Бельгії стало звісним, що Америка не була вдоволена з первісного договору 5 західно-европейських держав. Можна отже заключати, що договір поправлено і про це амбасадори повідомили департамент стейту.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ ЛЮДОЛОВИ У ВІДНІ

МІЖНАРОДНА ПОЛІЦІЯ ЗААРЕШТУВАЛА ТРЬОХ БОЛЬШЕВИКІВ, ЩО ВЛАШТУВАЛИ ЛОВИ НА СКИТАЛЬНИЦЮ ЗІ СХОДУ.

Відень, 20 квітня. Міжнародна поліційна стежа, зложена з американців, французів і британців, заарештувала вчора в американській зоні Відня трьох озброєних, але в цивільних одягах большевицьких вояків, що влаштували лови на одну скитальницю зі Сходу. Стежа в автомашині робила свою звичайну об'їздку, як завважила, що за жінкою, яка з плачем і криком щосили бігла вулицею, гнали автомашиною трьох чоловіків. Поліція придержала їх та скерувала до своєї станиці, але чоловіки відмовилися навіть вийти з авта і їх на очах багатьох австрійців витягнено звідсіль силою. Знайдені при них документи виявили, що це були перебрані в цивільний одяг советські вояки а взята в оборону дівчина виявилася як зареєстрована скитальничка зі Сходу, що теж оповіла свою пригоду з большевицькими гончими. Це вже третій випадок большевицької людоловлі у Відні протягом останніж днів.

Становище Норвегії в східно-західному конфлікті

МІНІСТЕР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ ВІДКИДАЄ МОЖЛИВІСТЬ ВІЙСЬКОВОГО ДОГОВОРУ ЗІ СОВЄТАМИ І ЗАЯВЛЯЄТЬСЯ ЗА ЗАХОДОМ.

Осльо, Норвегія, 20. квітня. (ЮП). — Після підкорення Фінляндії, Советський Союз поступово добирається до Скандинавських країн, поширюючи на них головно свою „війну нервів". В останньому часі в цих країнах щораз впертіше повторюється вістки, що вкоротці Совєти видвигнуть до Норвегії подібне домагання „договору кружби і взаємної оборони", як його свого часу поставлено до Фінляндії. У зв'язку з цим норвежський міністер закордонних справ, Гальвард М. Лянґе, вчора склав заяву про закордонно-політичне становище Норвегії, стверджуючи, що вона в жодному разі не прийме будьякої пропозиції військового договору і співпраці зі Советським Союзом. Міністер Лянґе в дальшому ствердив, що Норвегія завжди належала політично, культурно і економічно до західної Европи і в цій залежності вона залишиться. Він говорив: „Не може бути жодного сумніву, що ми є частиною західної Европи під ґеографічним, культурним і господарським оглядом, та що ми й на майбутнє залишимося західно-европейською демократією". На закінчення він ствердив: „Ми не можемо спокійно приглядатися ідеологічній боротьбі між демократичними і тоталітарними урядами. В ім'я миру та в інтересі нашої власної відбудови ми мусимо активно співпрацювати зі Західною Европою". Заява міністра Лянґе не залишає жодного сумніву щодо становища Норвегії в теперішньому східно-західному конфлікті.

БУРМА 58 ЧЛЕНОМ ОРГАНІЗАЦІЇ О.Д.

Лейк Соксес, Н. Й., 20 квітня. На підставі одноголосного рішення Загального Зібрання О.Д. Бурму прийняли вчора в члени цеї міжнародньої організації, як її 58-го члена. В користь Бурми голосували 55 країн, а представники Болівії і Нікараґуї були відсутні.

БРИТАНІЯ В СПРАВІ ЛЕТУНСЬКОЇ КАТАСТРОФИ НАД БЕРЛІНОМ

Лондон, 20 квітня. В британському парляменті виявлено вчора причини катастрофи британського транспортового літака, що в дні 5-го квітня розбився над Берліном, зударившись зі советським боєвим літаком. Британський уряд стверджує, що в катастрофі завинив советський летун, що був в повітрю без відома своїх властей та показував акробатичні штуки. Проте, відповідальність за це поносить советський уряд і Британія буде домагатися відшкодовання. Якщоб Совєти це домагання відкинули, тоді британський уряд звернеться до Міжнародного Трибуналу в Газі.

СУДЯТЬ СЛОВАКІВ ЗА СЕПАРАТИЗМ

Прага, 20 квітня. В столиці Словаччини, Братиславі, почався вчора великий політичний процес проти бувшого заступника премієра Чехословаччини, Яна Урсіни, та 14 інших його співробітників, обвинувачених в змові відірвати Словаччину від Чехії, за „шпіонажу в користь чужих країн" і тим подібні злочини. Це перший процес в чехословацькій „новій демократії" і за ним має наступити ще цілий ряд інших, не тільки проти словаків, але теж чехів.

ПОРАЗКА КОМУНІСТІВ В ІТАЛІЇ

ТИМЧАСОВЕ ОБЧИСЛЕННЯ ГОЛОСІВ ВИКАЗУЄ ПЕРЕМОГУ ХРИСТИЯНСЬКИХ ДЕМОКРАТІВ У ВІДНОШЕННІ 2:1. ВЕЛИКИЙ ПРОЦЕНТ ГОЛОСУЮЧИХ.

Рим, 20 квітня. — Тимчасове обчислення голосів в рішальних італійських виборах, що відбулися в останню неділю і понеділок, виявляє велику перемогу християнських демократів щонайменше у відношенні 2:1, хоча не є виключене, що вони здобули абсолютну більшість. Перемогла християнсько-демократичної партії теперішнього премієра де Гаспері є безсумнівна і ще тільки розмірів цеї перемоги не можна точно означити, бо ще не всі голоси підраховано. Це самі комуністи поставили італійські вибори під знак вибору між Америкою і Советським Союзом. Італійський нарід сказав своє слово: вибрав Америку. Вислід італійських виборів тим важливіший, що свої голоси віддало приблизно 94% всіх управнених до голосування. Докищо обчислено тільки голоси, віддані на сенаторів і з цего вже можна робити безсумнівні висновки про рішальну перемогу демократичних партій і таку ж рішальну поразку комуністів. Міністер внутрішніх справ заявив на пресовій конференції, що сама християнсько-демократична партія готова здобути абсолютну більшість, що разом з іншими демократичними партіями буде недвозначним і повним відкиненням комунізму. Міністер заявив, що комуністи будуть виключені від участи в уряді. Тимчасове обчислення голосів виказує, що у виборах комуністи віднесли повну поразку навіть в північних провінціях Італії, де їхні впливи були найсильніші. Комуністи, що ще вчора висловлювали свої надії на перемогу, сьогодні нагло почали говорити про неправильність виборів. Проте, вироку італійського народу їм вже не завернути.

СТАН ГОСТРОГО ПОГОТІВЛЯ ПІСЛЯ ВИБОРІВ В ІТАЛІЇ.

Медіолян, Італія, 20 квітня. — Недвозначна поразка комуністів у виборах в Італії створила нову загрозу насильного большевицького перевороту. В цілому ряді місцевостей італійські власті безпеки викрили великі нелегальні склади зброї, як теж виявлено факти, що комуністи готовляться захопити владу силою. Міністер внутрішніх справ наказав гостре поготівля війська та поліції, що повино продовжитися до 10 травня. В північній Італії помітний великий рух комуністів, про те вважається, що з огляду на гостре військове поготівля італійських збройних сил і на сильні проти-комуністичні настрої серед населення, комуністичні провідники навряд, чи рішаться починати безпосередньо будьяку авантуру.

ВСЕНАРОДНИЙ ПРАЗНИК В ІТАЛІЇ.

Рим, 20 квітня. Поразка комуністів і перемога демократів у виборах викликали величезний ентузіязм в цілій країні, зокрема в столиці Італії. На великих площах збирається народ та виясляє свою радість з віднесеної перемоги, влаштовуючи забави і танці під голим небом. Забаву часто перериваютъ оклики на честь Італії та Америки. Оклики „віва Італія" та „віва Америка" стали гаслами дня.

ПАПА: ІТАЛІЙЦІ ЗАМАНІФЕСТУВАЛИ СВОЮ ЛЮБОВ ДО МИРУ І ЛАДУ.

Рим, 20 квітня. — Перші повідомлення про велику виборчу перемогу християнських демократів викликали велике вдовілля і радість у Ватикані. Папа Пій XII. — згідно зі заявою секретаріяту — висловив думку, що вислід італійських виборів є незбитим доказом любови італійського народу до ладу і миру. З цего приводу Папа висловив свою глибоку радість.

ТРИ КРАЇНИ ПРОПОНУВАЛИ ПАПІ МІСЦЕ НА ВИПАДОК ПЕРЕМОГИ ЧЕРВОНИХ

Рим, 20 квітня. — Секретаріят Апостольської Столиці сьогодні потвердив, що три країни пропонували Папі місце на випадок перемоги червоних у виборах. Ці країни — це: Канада, Ірляндія та Еспанія. Не подається становища Ватикану до цих пропозицій, але вони свідчать про велике занепокоєння католицького світу у зв'язку з подіями в Італії.

ІТАЛІЙСЬКІ ВИБОРИ МАЛОЩО НЕ РОЗБИЛИ БРИТАНСЬКИХ ЛЕЙБУРИСТІВ.

Лондон, 20 квітня. — Сьогодні тут виявлено, що італійські вибори малощо не були причиною розколу в партії британських лейбуристів. Діло в тому, що екзекутива партії минулого тижня вислала італійським проти-комуністичним соціялістам побажання найкращого успіху у виборах. Відома лейбуристська „ліва фракція" вислала такі самі побажання про-комуністичним соціялістам Пієтра Нені. Справу непідпорядкованости і анархії лівих лейбуристів тепер розглядатиме центральний комітет.

МАДЯРИ ПРОТЕСТУЮТЬ.

Будапешт, 20 квітня. — Місцева радіовисильня подала повідомлення, що мадярський комуністичний уряд зложив офіціяльний протест проти викинення з американської зони Німеччини двох мадярських місій. Їх викинено у відплату за невідповідну поведінку мадярських властей з американською рапатріяційною комісією в Мадярщині.

ПАНІ РУЗВЕЛТ В ГОЛАНДІЇ

Гаґа, Голандія, 20 квітня (ЮП). — Вчора приїхала тут з Бельгії п-ні Елінор Рузвелт, вдова по покійному президентові Злучених Держав. В Голандії вона буде гостем королівської сім'ї.

ВЕСНЯНИЙ НАСТУП ПРОТИ БОЛЬШЕВИКІВ В ГРЕЦІЇ.

Атени, 20 квітня. — Вчора тут виявлено, що вже від кількох днів триває генеральна офензива урядових військ проти большевицьких партизанів в цій країні. Військова акція ведеться на багатьох відтинках в північній та центральній Греції.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346. JERSEY CITY 3. N. J.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ЧИ СОВЄТИ?

Повного висліду виборів в Італії ще не знаємо, але це вже певне, що більшість голосуючих італійців вибрала орієнтацію на Америку, а не на Совєти. Тому, що під кличами вибирати одно або друге велася ціла виборча агітація, можна ставити так справу і по виборах. Говорячи відверто, заважило, як це представляють американські кореспонденти, головно те, хто дає і дасть більше хліба...

Такі вибори і така „перемога" насувають важкі думи, коли думати про дальшу будуччину цеї „колиски християнської цивілізації". Особливо, коли додати до цеї „колиски" ще одну, себто Грецію, яку теж ратують Злучені Держави перед комуністичною і совєтською агресією.

Здавалось би, що фашистський тоталітаризм і терор повинні були бути великою школою для італійського народу. Як повалено фашистський режім, італійці повинні би цілком природно, боятись навіть тіни якогось нового тоталітаризму. Тимчасом так не є, бо треба було сильної американської агітації та значної матеріяльної допомоги, щоб не дати комуністичній меншині взяти верх в Італії.

Як це розуміти і чим це пояснити? Як знаємо перехід від фашизму до комунізму дуже легкий. Большевизм застав в Італії не тільки голод і розпуку — своїх найліпших приятелів — але теж і підхожий грунт під психологічним оглядом. Чорчил дуже вдатно назвав фашизм „тіню та незугарною дитиною комунізму". Якраз тому могли червоні тоталітаристи вести в Італії по війні так легко свою агітацію та зеднувати собі так багато прихильників. Большевизм вправді веде боротьбу з фашизмом, добачуючи його з розмислом в першу чергу там, де є свобода і демократія, але на ділі фашизм є дуже близький комунізмові. Якраз тому так легко фашистам і націстам переходити нині з їхнього табору в комуністичний. Памятаймо, що практично здійнювалося тоталітарне нещастя спочатку в Росії, згодом в дещо іншій формі в Італії, а вкінці зявилося в Німеччині. Корінь лиха, як знаємо далі існує, бо большевицька Росія не тільки живе, але й поширяє свою сферу впливів що раз далі, маючи найлегший грунт до здобуття там, де нарід здеморалізований фашистськими режімами і фашистською ідеольогією.

Маючи ці речі на увазі ставимось до висліду виборів в таких країнах, як Італія чи Німеччина з великою резервою, як довго ці вибори відбуваються під знаком „американського хліба". Це правда, що в нинішніх обставинах хліб в голодній Европі є дуже важним чинником. Одначе на довгу мету він таким не залишиться. До того мусить прийти час, коли прийде кінець і американській матеріяльній допомозі. Як же ж тоді буде з питанням, з ким іти: з Америкою, чи Совєтами?

На це розраховують комуністи та Кремль і готуються до такого моменту в Італії та інших країнах. Час працює нині на користь Кремля. З кожним роком він стає сильнішим і ближчим до цього, щоби мати атомові бомби і заставити не тільки Італію, але й світ підпорядкуватись його волі. Над тим треба Америці тепер думати, бо інакше буде запізно.

Невиконане завдання

Немає більшої радости, як та, що випливає з досягнених успіхів, як і немає більшого вдовілля, як те, що його дає свідомість виконаного обов'язку. Навряд, чи був який свідомий член Українського Народного Союзу, серце якого не сповнялося б радістю, а душа гордістю, читаючи протягом останніх тижнів цілий ряд надрукованих в „Свободі" статтей про Український Народний Союз, про його успіхи та про виявлені фактами докази, як ця наша народна організація виконує свої обов'язки у відношенні до своїх членів, до своєї країни та до свого народу. У. Н. Союз може виконувати ці завдання та добиватись щораз нових успіхів тільки завдяки якнайтіснішій співпраці широкого загалу свого членства взагалі, а відділових урядників зокрема. У. Н. Союз як цілість зможе і в майбутньому виконати всі свої завдання тільки тоді, якщо його члени виконають свої завдання щодо Союзу. А цього, нажаль, сьогодні ще не можна б сказати, головно як іде про кампанію приєднування нових членів.

В тількищо розісланому до урядників Союзових відділів листі, гол. секретар У. Н. Союзу, Д. Галичин, подає на цю тему деякі інтересні факти. Він насамперед стверджує, що місяць **березень** був найуспішнішим в дотеперішньому перебігу кампанії за збільшення членства У. Н. Союзу до 50,000 членів, бо в цьому місяці приєднано **375 нових членів.** Рівночасно він стверджує, що число відділів, які виконали або перевиконали своє завдання під цим оглядом, збільшилося зі 49 на 75, кількість відділів, що частинно виконали свій обовязок збільшилося з 222 до 225, а число відділів, що взагалі не виконали свого обов'язку в кампанії за приєднуванням нових членів, зменшилося зі 193 на 164. Значить, деяких успіхів знову досягнено, але гол. секретар має правду, як твердить, що „мати в Союзі 164 цілком неактивних відділів, а при цьому 225 таких, що тільки частинно виконали своє завдання, це шкідливе і нездорове явище в організаційному житті нашого Союзу".

Цей слушний закид гол. секретаря до деяких відділів У.Н. Союзу можна б оправдано поширити і до всього нашого амириканськo - українського громадянства. Бо годі повірити, щоби в цілій Америці на всіх приблизно 750,000 українців найшлося ще не цілих 50,000, які належно оцінюють, якщо вже не ту велику роботу, що її виконує Український Народний Союз для нашої громади і для української справи, то бодай вартість власного забезпечення в ньому та свій власний інтерес в цьому. Бо власне У. Н. Союз це того роду організація, в якій кожний може найти те, чого шукає, від високих загальних цілей та ідей починаючи, а на особистому інтересі кінчаючи. В чому ж, отже діло Чому досі ще тільки не цілих 50,000 українців в Америці зрозуміли вагу своєї братської організації, яка допомагає кожному зокрема і всім разом в особистому і громадському розумінні?

Причини треба дошукуватись не так в браку свідомости, як радше освідомлення. Союз при допомозі своїх видань та організаторів робить все можливе, щоби Союзову ідею поширити і спопуляризувати, але цього ще далеко не вистачає. В цьому поширюванні та роз'яснюванні Союзових ідей мусять взяти активну участь всі члени Союзу і головно урядники його відділів. Світло Союзової правди треба занести в найглибші і найдальші закутини мешкань і сердець українських людей. Їм треба роз'яснити безприкладні громадські вартості Союзу та особисті привілеї для кожного з його членів. Нових членів треба не тільки організувати, але й здобувати. Цього можна досягнути не тільки словами і переконуваннями, але головно широкою громадською активністю Союзових відділів та поодиноких членів Союзу на місцях. Бо Союзова ідея далеко не замикається в мільйонових числах Союзового майна та в десятках тисяч Союзового членства; ця ідея — жива і в житті вона мусить проявитися. Треба на місцях виказувати не тільки словами, але й ділами, що Союз це справді найсильніша, найбільша і найактивніша та найбільш поступова американсько - українська організація. Треба поширювати видання і пресу, У. Н. Союзу, треба на кожному кроці засвідчувати союзову єдність, зорганізованість і постійне бажання та намагання, що найкраще можна допомогти собі самому, допомагаючи громаді і що тільки в організованості та в громаді можна добитися найкращих успіхів під кожним оглядом.

За обєднання робітничих організацій

Минулої неділі оприлюднено по радіо новинку, що між Американською Федерацією праці і Конгресом Індустріяльних Організацій відбуваються переговори в справі їхнього обєднання. У пресі, докищо, не обговорюють цієї справи, а це значило б, що вона находиться в стадії підготови.

Це питання тепер має далеко відмінне значення, ніж воно мало ще до першої світової війни. У тих часах стояти по стороні робітника було з одного боку змагати до суспільного перевороту, а здругого боку брати в опіку робітників як людей, що живуть у нужді й є предметом визиску збоку роботодавців, котрих з погордою прихильники робітничого руху називали „капіталістами". У теперішніх часах робітничий рух це вже міжнародній, суспільний або політичний рух. Майже в кожній країні робітничі провідники мають значення подібне до того, що його зазнають найвищі державні урядовці.

Із зростом робітничих організацій почалася проявляти теж і конкуренція робітничих провідників. Щось таке, як буває між „капіталістами". Це вказує, що робітничі провідники вже не бояться ні за ослаблення своїх організацій, ні за свої становища. Очевидно, що вони далі рахують на підтримку в „низах", тобто загалу робітництва, якого інтереси вони заступають. Підтримка в „низах" запевнена на підставі традиційних гасел про робітничу солідарність, а теж і на підставі фактичної сили.

Сила робітничих провідників в Америці залежить від двох чинників: від дисципліни серед робітництва, зорганізованого в юніях і від солідарности екзекутивних урядників. Свого часу пані Елінор Рузвелт писала, що майнерська юнія це імперія, у якій панує Джан Л. Луїс. Тому, що завдяки розголосу, який самий Луїс поширює про свою юнію, послух членів для свого провідника став загально знаний, а серед загалу поширилося поняття, що таке буває в кожній іншій юнії. Це поняття оправдується ще й високою платнею, яку дістає від юнії в першу чергу голова юнії, а з ним теж і секретар-скарбник та організатор. Звісно, що деякі юнії платять 20, 30, 40 і 50 тисяч долярів своїм предсідникам, а пересічна платня урядників в осередніх робітничих організаціях виносить тільки, що платня державних секретарів. Ніщо дивне, що урядники намагаються добирати усіх можливих засобів, щоб утриматися на своїх становищах і звідси пішло розуміння, що екзекутивний урядник юнії має досмертний „джаб". Щоб посилити своє становище уряд юнії все старається виторгувати для членів юнії підвишку платні від роботодавця і тому загал членства вірить, що то лише юнійний уряд може подбати про їхній добробут. Та треба підкреслити, що у більшості юній такого нема. Ні нема таких високих платень, про які згадувано.

Отакий стан взаємозалежности членства від юнійних „босів" і „босів" від загалу членів уміли знаменито використати комуністи і на підставі заздалегідь складених плянів вони дійшли до диктаторської влади в багатьох робітничих юніях. Як це сталося, відоме кожному, хто тими справами цікавиться. У всякому випадку до цього причинився багато факт існування окремих конкуренційних, осередних робітничих організацій. Зрештою не шкодить пригадати, що Джан Л. Луїс створив теперішній Конгрес Індустріяльних Організацій якраз для конкуренції з Американською Федерацією Праці при видатній допомозі большевиків. Большевики лише ждали на таку нагоду і використали її знаменито для підготови до заведення „диктатури пролетаріяту" в Америці. Щойно політичне напруження між Совєтами й Америкою в часі приборкало їхній розмах. Федеральна влада почала переводити арешти большевицьких чужоземних агентів і депортувати їх закордон. Це дещо ослабило силу комуністів у юніях.

Теперішній час треба використати робітництву для цілковитого спаралізовання комуністичних впливів у юніях. В першу чергу треба привернути в юніях демократичні засади контролі і можливість правильного вибору екзекутивних урядників. Це дасть спромогу більшому числу ідейних людей дійти до влади в юніях.

Коли тепер поважно призадумуються над злукою осередних робітничих організацій в одну робітничу організацію, то це може дати притоку до зміни цілей, для яких досі існували такі організації. Людяні відносини праці і робітнича платня загарантовані тепер до певної міри вже самими законами. Дальші осяги в напрямі поліпшення долі робітника ще прийдуть, бо це є нині вимогою часу. Так звана „класова" боротьба, яку проповідувано давніше, нині є кличем перестарілим. Енергію, витрачувану на клясову боротьбу, треба тепер зужити на співпрацю з усіми за кращу долю всього загалу. Американське робітництво, зорганізоване в одну могутню Федерацію праці, мусить почути на собі відповідальність за долю цілого народу і цілої країни. Наукові установи, школи, лабораторії, стипендії, які були фундовані давніше приватними багатіями ,повинні тепер стати предметом подібної журби робітничих юній і вищих робітничих організацій. Робітничі діти, дiставши від юній стипендії чи яку іншу спроможність високої освіти, переберуть на себе журбу за дальшу долю робітничого руху і запевнять йому такий розвиток, який буде відповідати духові часу і потребам нації.

УКРАЇНСЬКА ПРЕСА НА СКИТАЛЬЩИНІ

На основі постанови американської влади в Німеччині, Відділ Контролі при американському військовому управлінні зарядив реформу преси всіх національних груп. На основі цієї ухвали кожна національна група має право на майбутнє видавати по два часописи і по два журнали. Ця ухвала сильно вдаряє по широко розбудованих видавництвах національних груп, головно обмежує видавничу діяльність литовської і української преси.

Виконуючи ухвалу американського військового управління припинено появу пресових органів всіх національних груп, що зобов'язані переорганізувати свої видавництва, позливати докупи деякі пресові органи і почати видавання часописів в нових змінених умовах.

З огляду на те, що вся преса на еміграції в Німеччині, — (тут маємо на думці головно Баварію, де був центр видавничого українського руху), — була сильно пов'язана із різними політичними напрямками та партіями, постанова американського управління викликала серед українських журналістів незвичайно глибоке зрушення. Намагання Союзу ДіПі - Преси (організації, що об'єднувала більшість пресових органів всіх національних груп), Союзу Українських Журналістів, Національно-Демократичного Об'єднання, Українських Журналістів і Інформаційного Відділу Центрального Представництва Української Еміграції — виєднати в американської влади дозвіл на дальше існування досі видаваних часописів закінчилося, як нас інформують, безуспішно. Тому приходиться уважати дотеперішню видавничу діяльність українців в Баварії за такий відтинок виконаної праці, щ сьогодні належать уже до історії.

Українська преса на еміграції, головно в Баварії, була надзвичайно широко і, якщо взяти під увагу умовини, не найгірше розбудована. Варто тому, хоча б коротко, приглянутись до початків цієї нової преси, до того, як вона творилася і розвивалася.

Українська преса на новій еміграції почала творитися майже одночасно з приходом американців на німецьких землю та зразу після розвалу німецької держави. В Австрії появилися одночасно перші часописи.

Українську пресу почали творити активніші журналісти майже з нічого. Не було ані українських машинок до писання, ані примітивних засобів, потрібних для редакційної праці, не було відповідних матеріялів й інформацій і, очевидно, не було ніяких друкарень. В таких умовинах почали появлятися друковані, роздобутими великим зусиллям, машинками до писання, гектографами або відбивані на ци-

(Докінчення на стор. 3-тій)

Степан Любомирський.

ВАРІЯНТ СТИХІЇ

4)

Летун був обурений до живого таким вмішуванням у свої особисті справи.

— Нажаль... сер. Можете мене казати арештувати. Я лечу і роблю це так... як потрібно.

Капітан приблід. Вистачило свиснути і цього чоловіка арештували б та полетів би хто інший. А ця фатальна пересилка... не дійшла б на час... а може й ніколи. До сто тисячів рогатих чортів. До сто...

Закусив губи старий капітан і на худощавому обличчі піт заблистів дрібнесенько...

Без слова обернувся і пішов.

По дорозі зачепив об вирядний магазин і старому Вілі кинув коротко:

— Постарайтесь комплет ракет заладувати на Вельні. Вона сьогодні ще відлітає... Ракети із світляними і димовими включно. І нехай пільот не забуде зброї. Це мій наказ.

На небі моргали зорі і старались розвеселити нахмарене, понуре обличчя капітана. Не далось їм.

— — — — — — — —

Ясний соняшний день залив весь світ теплом і щастям. На всіх обличчях ясніло вдоволення і гумор. Із всіх сторін маяли китиці квітів, лямпіони і ясні дівочі суконки. Залога летовища мала вільний день і невеликими автами розїздилась з летовища у місто, забираючи радіючих дівчат. На верандах ресторанів та барів грали орхестри, над морем, що синявою манило до себе соняшних людей, стелились пестрі вітрила та розмальовані човна...

А в кабіні радіотелеграфіста від трьох годин непорушно стояв на власних ногах худощавий капітан і разом з радіотелеграфістом слідкував змученими очима за всіми радіограмами, що приходили зі світу. На обох обличчях видно було напруження, в очах твердий запит і в умах свідомість, що щораз виразніше відбивала далеку трагедію незбагненої мовчанки етеру.

— А Букарешт?... Зловіть Букарешт...

— До цієї пори нічого нового. Не прибув на місце.

— Неможливе... Ловіть знов.

Радіотелеграфіст здвигав раменами. Він розумів жар, що палив душу капітана, настільки, наскільки міг журитись капітан ескадри долею одного апарату. Але це, що виробляв цей старий дивак, переділо межі людського поняття. Не відступав від трьох годин ні на крок від радіоапаратури. А мовчанки не воскресиш ніякими болями. Мовчанки етеру тимбільше.

Годинник вказував пізній час. Давно вже повинен був літак причалити у Букарешті з дипльоматичною поштою. А проте до цієї пори не причалив і невідомо було, на якому відтинку між Прагою і Букарештом він зник.

А капітан Ставний не хотів алярмувати чужинних стацій. Мав на це певні причини, про які навіть не хотів сказати радіотелеграфістові, що вже три рази дораджував щось подібного.

Раптом заскакала стрічка Морзе і капітан прилип очима до рисок та точок, що вибігали з опарату. У слухальцях бреніли короткі та довші звуки.

— Букарешт... — відцифрував разом з радіотелеграфістом на вузенькій, білій стрічці. — Букарешт... Заперечує прибуття. Нічого...

Не прибув.

Капітан обтер піт із чола. Був блідий, уста мав затиснені і в очах тільки держався залізний блиск. Прямо в кабіні підійшов до телефону і зажадав получення з полковником. Застав його ще дома.

— Не прибув, сер. Я боявся, що так буде... Прочуття.

— ...

— Ні, сер. Я сам полечу, сер. Я сам. Надто залежить мені на ньому... Або найду його... або... — не скінчив.

— — — — — — — —

Перед самим відлетом підскочило до літака мале авто. У ньому піднявся вартовий з охорони летовища.

— Сер кептен, лист для вас і цей пакунок.

Худощавий капітан, що протягом останніх годин ще більше схуд, сягнув вже зі східців машини по білу коверту і невеликий пакет. Відчинив сперщу лист, перебіг очима, згорнув і всадив до кишені.

Поліцист помітив, що капітан зареагував на письмо. Потім бачив, як старшина відчиняє пакет, витягає щось зеленого і круглого, що подобало на невеликий вінок і знов вкладає до середини.

— Вона хоче конче з вами бачитись, сер... — шепнув.

З машини вихилився перший механік і налитому обличчю надав діловитого образу.

— Все готово, сер. — зголосив.

Капітан спрямував сірі очі в обличчя поліциста. Поклав руку на його рамені.

— Скажіть їй... що я його теж люблю... Так скажіть їй.

(Кінець буде).

ЩОБ СПОВНИТИ ЯК СЛІД ОБОВЯЗКИ ЧЛЕНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ТО НЕ ВИСТАРЧИТЬ НАЛЕЖАТИ САМОМУ ДО СОЮЗУ. БО ДО ЧЛЕНСЬКИХ ОБОВЯЗКІВ СВІДОМОГО ЧЛЕНА НАЛЕЖИТЬ ТАКОЖ ОБОВЯЗОК ЗАПИСАТИ ДО СОЮЗУ ЦІЛУ СВОЮ РОДИНУ, СВОЇХ ПРИЯТЕЛІВ ТА БЛИЗЬКИХ ЗНАЙОМИХ.

ДВІ СТАРЕЧІ ПЕНСІЇ

Вуглекопи добилися старечої пенсії, яка виносить по $100 місячно. Це дуже тажний осяг не лище в розвитку робітничого питання, але й в господарськім житті людини. Це сказує, що положення американського робітника, як і кожного працівника в Америці, має такі вигляди на майбутність, про які здавна думали суспільні філософи. Мрія стає дійсністю теж через те, що в засаді вже тепер більша половина американського працюючого люду має забезпечену старечу пенсію на підставі закону про суспільне забезпечення. Отже, коли до цеї „урядової" пенсії додати ще пенсію, яку виплатять підприємці, то старечий вік людини в Америці, коли йде про матеріяльну сторону, може справді стати благословенним.

Для таких, що займаються думати про життя на старість, варт пригадати постанови закону про суспільне забезпечення.

Від часу, коли введено Акт про Суспільне Забезпечення перед 11 роками, кожен робітник, який платив до фонду суспільного забезпечення, мав право до старечої допомоги. Закон містить різнородні постанови в цій справі. Вони не всі ще можуть увійти в життя тому, що не було ще на них часу. Закон передбачував, що зпочатку доплата на старечу пенсію виноситиме по 2 відсотки від робітничої заплати, але її має платити по половині як робітник так і господар. Це мало тривати до 1946 р., а опісля того доплата мала бути підвищена до 2½%, і так мало бути через рр. 1947-48. В 1949 р. доплата мала б виносити 3%. В міру підвищування доплати мала рости теж і стареча пенсія. Одначе рік по році конгрес відкладав підвишку доплат, а це було на руку в першу чергу підприємцям. Робітники теж не протестували проти цього, бо й їм не хочеться зрікатися більшої частини платні тепер на те, щоб колись діставати старечу пенсію. Внаслідок такого відкладування з днем 30 червня 1947 пересічна стареча пенсія для робітника виносила по $19.19 місячно, а хто побирає місячно лише по $100 платні, такий дістане пенсію не вище як $10.40 місячно. Найвища стареча платня для таких, хто дійде до 65 року життя з днем 1 січня 1949 р., винесе $44.80 місячно. Коли хто має жінку понад 65 літ життя і діти нижче 18 року, життя, такий разом дістане найвище $85 місячно. З цього виходить, що дотепер передбачена стареча пенсія є така мала, що з неї не можливо вижити.

Ще й на тому не кінчиться. На підставі теперішнього закону біля 25,000,000 робітників цілком не мають права до старченої пенсії. До таких робітників належать: фармері, фармерські робітники, бизнесовці, професіоналісти, домашня прислуга, федеральні цівільні службовики, вояки і взагалі, хто працює при обороні краю; дальше люди, що працюють для Злучених Держав поза границями держави і працівники в добродійних та релігійних установах. Президент Труман кількома навoротами заповідав поширення суспільного забезпечення на ширші кола працюючих людей, одначе конгрес не спішиться взяти ці домагання під наради.

Що більше: конгрес навіть відсунув деякі роди робітників від отримування старечої пенсії, головно так званих „робітників зовні". До них належать люди, які працюють за контрактом, отже ніби якісь під-підприємці; дальше продавці, які розвозять чи розносять товар і дістають за нього комісове. У такий спосіб найменше 500,000 робітників утратили суспільне забезпечення, а з цим і старечу пенсію. Тепер приходить пора на працю за поширення суспільного забезпечення на групи, необняті цим добродійством.

Вертаючи до старечої пенсії, яку вже признали робітникам деякі підприємства, треба звернути увагу на найновіший осяг майнерів тому, що яких 400,000 майнерів мають вигляди на старечу пенсію в майбутности. На підставі щойно заключеної умови 13 квітня б.р. між власниками копалень і майнерською юнією вже тепер належиться стареча пенсія 20,000 вуглекопів. Обчисляють, що на її виплату треба буде в першому році 12-24 мільйонів долярів.

Як згадано, пенсія має виносити по $100 місячно, починаючи від 62 року життя. Хто перестав працювати по 62 році життя з днем 28 травня 1946 р. (тоді покінчено страйк і заключено конткракт), такому теж належиться стареча пенсія. Та її дістануть лише такі, що платили вкладки до Майнерського Фонду Добробуту. На початок має бути „закульчикованих" $5,000,000 на пенсійний фонд з загального Фонду Добробуту. Він повстає з доплат підприємців по 10 ц. до кожної тони випродукуваного вугілля і з доплат членів майнерської юнії.

Успіх майнерів мягкого вугілля може дати притоку робітникам в інших підприємствах до енергійної акції за признання й їм старечої пенсії побіч пенсії з фонду суспільного забезпечення.

Українська преса на скитальщині

(Докінчення зі стор. 2.)

кльостилях б'юлетени, що поставили собі завдання інформувати перелякану, стероризовану, загрожену насильними репатріяціями українську масу про події в світі. Користуючись чужими радіоапаратами, журналісти що хоч трохи знали англійську і добре німецьку мови, вилапували з радіоприймачів всі цікаві вістки і помножуючи їх примітивними засобами передавали до рук спрагнених відомостей українських ДіПі.

Однією з перших таких ластівок-часописів були друковані на машинці, а відтак гектографом „Радіо-Вісті", що появлялися на в одному з авґсбурзьких таборів. В Авґсбурзі в 1945 році почав появлятися і перший, зпочатку на цикльостилі, а відтак уже друкований, часопис „Наше Життя".

Коротко після того почали появлятися друковані на цикльостилі ще такі часописі: „Час" у Фюрті та „Слово" в Реґензбурзі. За ними вслід почали виходити також друковані на цикльостилі „Українські Вісті" в Новому Ульмі.

Часопис „Неділя", що почав виходити в північних областях Баварії, чи ненайшвидше почав друкуватися в друкарні, вживаючи проте латинських літер.

Немає чого дивуватись, що ці примітивні часописи не могли вдоволити ані журналістів, ані читачів. Стало ясним, що конечно треба роздобути такі технічні засоби, що уможливили б часописам виходити в кращій шаті. „Наше Життя" та „Час" перейшли на т. зв. фотодрук, але одночасно організатори усіх тих часописів, що уже появлялися і тих часописів, що мали незабаром появитися („Українська Трибуна", „Пу-Гу", „Гарт" і інші), кинулися на всі сторони шукати черенок та матриц.

Не місце тут описувати точно, скільки зусиль, проворности та винахідливости треба було, щоб усе це роздобути. Головне місце, звідкіля можна було дістати черенки і матриці, була одна вирібня черенок у Франкфурті н/М. Роздобути потрібне за гроші, вчас, коли був жахливий брак матеріялу і основних засобів для життя, було неможливо. Найсильнішою „валютою', яка зрештою і до сьогодні не дуже захитана, були: американські папіроси, справжня кава, товщ, цукор тощо. Головно при допомозі цієї „валюти" вдалося роздобути, зпочатку скромні, а відтак щораз більш досконалі засоби для друкування не тільки часописів, але і цілої низки журналів і книжок.

Вичислити всі пресові органи, що або появлялися увесь час до хвилини оголошення американського роз порядку про обмеження преси, або були короткими ефемеридами, прямо неможливо не маючи під рукою всіх цих видань. Це зрештою не завдання нашої статті і ми тут тільки коротко вичислимо найважніші часописи і журнали, що виходили до квітня 1948 року.

Найкраще редагованим часописом на еміграції був безсумніву „Час", що виходив у Фюрті. За ним ішли такі часописи: „Українська Трибуна", „Українські Вісті", „Неділя" і „Наше Життя". Тут очевидно не маємо на думці такого чи іншого партійного напрямку цих часописів, але підбір журналістичного матеріялу, спосіб редагування і технічну сторінку.

Крім цих найголовніших часописів виходили ще: „Слово" і „Українське Слово" в Реґензбурзі, „Українська Думка" в Авґсбурзі, „На чужині" в Фільсбібурзі, „Комар" і „Наша думка' в Мюнхені, „Християнський Шлях" в Міттенвальді, „Лис Микинта" в Мюнхені.

Попри те маса різних журналів і професійних органів, з яких найважніші такі: „МУР", „Українське Мистецтво", „Арка", „Громадянка", „Пу-Гу", „Український Есперантист", „Студентська Думка", „Студентські Вісті", „Вістник ЦЕСУС-А", „Рідне Слово", „Українська Школа", „Театр", „Проблеми", „Орлик", „Гарт", „Господарсько - Кооперативне Життя", та інші.

З журналів для молоді слід відзначити: „Малі Друзі", „Пластун", „Авангард", „На Сліді".

В більших таборах появлялися, і мабуть появляються далі, друковані на цикльостилі „Щоденні Вісті", „Радіо-Вісті" та „Таборові Вісті", що виконували надзвичайно важливу ролю.

Призадумуючись над тим, як це можливо було, що на еміграції, в самій тільки Баварії, появлялася така маса різних часописів і журналів, приходиться до висновку, що причиною цієї маси видань була вперsucc чергу партійна розпорошеність, а эдругої сторони життева конечність, бо серед українського громадянства на еміграції заступлені всі шари, що їх можна зустрінути у великій нації. Ясно, що кожна партійна, професійна чи інша група, що мала такі чи інакші зацікавлення, хотіла мати свій орган. Попит за пресою був доволі великий і він досі не зменшився. Щоправда наклади поодиноких часописів не були надто великі, вони вагалися між 2—3 тисячі до ок. 20 тисяч („Українська Трибуна"). Проте взявши всі часописи разом наклад місячно був незвичайно великий.

Треба зважити, що преса на еміграції мала крім чисто-партійних завдань, ще і виховні. Приглядаючись до пройденого шляху приходиться ствердити, що в ім'я вузькопартійних інтересів, виховні завдання були занедбанні. Та попри всі недостачі треба підкреслити незвичайне позитивне явище „мовної соборности". Мова на чужині — це важливий фактор об'єднання і вдержання національної свідомости. Тому то в кожній редакції сидів окремий редактор, якого завданням було — виправляти мову. Преса придержувалася в загальному т. зв. „Академічного Правопису", що його ухвалила була Всеукраїнська Академія Наук, в ці часи, коли ще українські науковці користувалися релятивною свободою у своїй праці.

Друга причина, чому українська преса в Баварії так сильно розрослася, було те, що низка часописів та журналів виходила у формі додатків до т. зв. ліценційованої преси*).

В засаді це було заборонене, але американці придивлялися до цієї звички „через пальці". Імовірно на пресовому фронті не було би ніяких змін, якщо б не те, що німецькі офіційні чинники звернули увагу на велике число наголовків чужинецької преси в Німеччині, а не орієнтуючись в тиражі, прохали обмеження цієї чужинецької преси в зв'язку з браком паперу. Офіційно кожній редакції ДіПі — часопису приділювано паперу на около 3,000 примірників кожного видання. Дуже часто ці видавництва і признаної кількости паперу не одержували та майже в цілості користалися з паперу роздобутого на „чорному базарі".

Із закриттям та обмеженням преси потерпить також дуже і книжкова продукція, що виходила також у формі додатків до різних часописів або за окремими дозволами. Згадуючи про книжкову продукцію, треба підкреслити, що на еміграції, головно в Авґсбурзі, Мюнхені, Реґенсбурзі та Новому Ульмі видано сотки найрізноманітніших книжок, в тому немало великої мистецької вартости, наукових та люксусово-виданих книжок. Серед тих книжок треба відмітити таких авторів як: У. Самчук, Ю. Косач, Ю. Клен, В. Домонтович, Т. Осьмачка, В. Чапленко, С. Парфанович, І. Костецький, Д. Гуменна, І. Багряний, С. Гординський, Ф. Дутко, О. Бабій і низку інших визначних імен і молодих поетів та письменників.

М. Дольницький..

*) Головні пресові органи при першому упорядкуванні ДП-преси на початку 1947. року одержали були від американської влади т. зв. ліценції або як кажуть американські українці „лайсенси".

З ТЕАТРУ

„Кума Марта" на сцені в Ню Йорку

Старнням Українського Запомогового Т-ва „Дністер", 361 відділу У. Н. Союзу в Ню Йорку, Михайло Скоробогач та дібрана ним група артистів і аматорів виставили тут п'єсу А. Ф. Шатковського „Кума Марта" (Чарівниця). П'єсу відіграно в суботу 17-го і в неділю 18-го квітня ввечорі в заповненій авдиторії школи св. Юра при 6-тій вулиці.

П'єса „Кума Марта" дає широке поле до попису і поодинокі артисти ці можливості у великій мірі використали. Це треба ствердити насамперед про дві головні жіночі ролі, іменно: Катря Гупало в ролі Марії Романовни, жінки воєводи, та М. Міліна в ролі куми Марти. П-ні Гупало своїм останнім виступом записала ще одну сторінку своєї довгої діяльности на українській сцені в Америці і записала її не менш славно, як усі попередні. Її гра була знаменита під кожним оглядом, що теж оцінила публика, виявляючи своє одушевлення оплесками і не завжди дожидаючи з ними аж до кінця сцени.

М. Міліна, теж відома нашому нюйорському громадянству не від сьогодні, відіграла з неменшим успіхом ролю куми Марти. Обидві ролі, Марії Романовни і куми Марти належали до найтяжчих і їх без сумніву найкраще виконано. З окремою приємнітсю слухалося чіткої дикції та правильної вимови в обидвох випадках. А М. Міліна своєю грою могла очарувати не тільки „воєводу" і Романа та десяток інших на сцені, але теж багатьох на залі.

З чоловічих роль добре вив'язались М. Скоробогач, як воєвода, Павло Слободян в ролі Голущука — писара воєводи, О. Труш в ролі полковника, Іван Богун в ролі Романа і головно Федір Бражник, в ролі бурлаки-богомольця Пафнуція, як теж Маруся Любова, Яновський, А. Щигол, Н. Левкович, Іваник, А. Дубас, С. Бабій та інші в менших ролях. На піяні грала Ольга Дмитрів. Костюми, характеристика і декорації були цілком добрі. В деяких артистів помітне було незнання своїх роль і це теж було причиною, що час вистави дещо протягався.

Справді велика шкода, що українська громада в Ню Йорку ще досі не спромоглася на свою постійну театральну групу. Вистава „Куми Марти" переконує, що на це є головні передумови: добрі артисти і зацікавлення публики. Аби тільки найшовся ще добрий організатор, що патрапив би ці передумови відповідно використати.

СОВЄТИ ПРО ЕВАКУАЦІЮ БЕРЛІНА ЗАХІДНИМИ СОЮЗНИКАМИ.

Берлін, 19 квітня. — Совєтська і дозволена Совєтами преса почала пропаганду, мовляв західні союзники вже так добре, якби цілком евакували Берлін. В совєтських твердженнях подається, що протягом останніх тижнів західні союзники почали масово покидати Берлін і їх роля в тому місті практично закінчилася рівночасно зі закінченням, зглядно перерванням праці Контрольної Ради.

ГОЛОВНИЙ УРЯД У. Н. СОЮЗУ

МІСТ, ЯКИЙ ПРИТЯГАЄ ТУРИСТІВ.—Цей міст, який бачимо на картині, находиться в Японії, недалеко міста Гірошіми. Його збудовано в 1673 році на ріці Нішкіґава. Має пять луків, які вважаються великим мінженерським осягом цих часів. Туристи, які відвідували чи відвідують Японію, памятають на цю памятку, якій вже 275 років та подивляють її. Весь міст збдований з дерева.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ, МІШ.

Українські абсольвенти при праці.

Дітройтська громада переживає свого роду зміну. Ще недавно наші діти сиділи тихенько у кріслах, дивились і слухали своїх родичів, як вони репрезентували українську культуру, а з нею природний і так побажаний процес. Наша молодь доросла до літ і тепер просить родичів сідати в крісла й радіти тим, що виховали.

Це був умзично-вокальний концерт, влаштований українськими абсольвентами, які покінчили університетські студії. Вісім років минає, як вони оснували собі „Клюб Українських Абсольвентів" і покищо як молоді — бавляться і журби їм нема. Вони у своїй державі, у своїм краю. Це не європейський український студент на вигнанні, який зводить важку бортьбу на усі сторони за своє існування. Це діти, що виросли на своїй рідній землі під свобідним заряним прапором, в країні „золотої нагоди".

Поза свої товариські сходини, вони, між іншим, мають у своїй програмі теж вельми благородну ціль, бо складають гроші на підмогу студентам і кожного року віділяють зі свого буджету одну, дві або три стипендії якомусь здібному і потребуючому студентові або студентці, які походять з українських родичів. На таку саме ціль наші абсольвенти влаштували ось цей концерт, про який іде мова, 11 квітня 1948 року, у великій авдиторії Українського Народнього Дому. І яка ж втіха! Це ж відбувався концерт у цьому У. Н. Домі, що його будовано для української молоді!

Перед очима родичів перейшла ціла панорама різноманітности. Концерт був пестрий! Українська молодь гарна, здорова, щира і охоча.

Виведення цілого концерту поручено Петрові Мартинюкові, який по професії є учителем музики публичної школи в Дітройт. Він, кермуючись своїм музичним смаком, поклав великі старання у влаштованні цієї афери. Як господар, привітав українською мовою численну авдиторію та попросив до вступного слова п. Івана Іванчука, який говорив надзвичайно гарно, представляючи гостям першу того року імпрезу та висловлюючи надію, що в будуччині українські абсольвенти певно відограють важну ролю в українськім громадськім житті.

Музичну програму розпочав акордіоніст, гарний юнак Сильвен Колтик. Він грав „Танець Весельчаків" з опери „Продана Наречена" Ф. Сметани, потім свойого укладу Української Мельодії, а на кінець „Рапсодію" Гершвіна. На бажання гостей заграв ще гумореску „Тіко Тіко". Признати треба, що Колтик володіє своїм інструментом знаменито та добуває з нього найніжніші піяніссіма й найгрімкіші фортіссіма, що вказує на його досконалу техніку.

Потім виступив інструментальний ансамбль, так званий „Ритм Кінгс", у складі Ольга Дубрівна, піяно, Павло Оначук, клярнет, Колтик акордіон, а на басі Володимир Дубрівний. Грали вони українські танці в укладі Снігура. Виконання було підскочне і всім учасникам припало дуже до вподоби.

Дальше слідувало сопранове сольо молоденької та дуже гарненької Елеонори Різак, яка проспівала „Отче Наш" А. Г. Мальотті по англійськи і дещо за тяжку композицію для її голосу „Минули літа молодії" Ніжанковського. Елеонора плекає свій голос; вона ще молоденька і треба надіятись, що при солідних студіях вона матиме добрі успіхи. Їй акомпаніювала Маргаретта Сібболд.

Перший раз перед українською публикою виступив теж молодий ще літами, бо тільки ученик гайскул — Степан Нобуцький, який відограв „Каватіну" Раффа, „Арія на джі стрінг" Баха і „Циганські мельодії". „Каватіна" вийшла найкраще. Річ це глибока і поважна і наш молодий скрипак грав її повними та чистими тонами. Йому асистувала при піяні Оля Шустакевич.

По спокійним виступі молодого скрипака, наступив великий контраст. Це Клюб „Боян"! Зароїлась сцена від українських танцюристів в народніх строях. Погналась пара за парою аж підківки огнем кресали! Гуртом гуляли коломийку, а потім Василь Лепконь імпровізував „Чумака", а за ним наче катапулька, маленька Петруся Мацержак жвавенько відтанцювала Покільського Козачка. Чотирьох танцюристів відгуляли рівно Козацький Герць, а при кінці знова загальний танець парами під спів хору „Кину кужіль на полицю". Цілий виступ Бояна це гарна сільська ідилія. Тим разом Боянівці держали себе, так мовити, в рамцях. Не було непотрібного крику при танцях, як давніше, тільки десь-не-десь які́сь парубок вигукнув, отак собі, для охоти. Зазначу ще, що Боянівці мають тепер свій невеличкий мужеський хор під проводом Семена Мільковича і вони проспівали Ніщинського „Закувала та сива зазуля" та жваву маршову американську пісню — Грубера. Евгенія Бартлей грала їм на піяні.

Як мрія появилась на естраді Ірина Бойко, оперова співачка і чудово відспівала Січинського „Думу про Гетьмана Нечая". Мабуть досі різні співаки не багато думали про цю Думу, бо мало хто її співав, але панна Ірина перфектно драматичною експресією і голосовим виконанням вивела повну красу цієї пісні. Потім вона співала арію Міхаелі з опери „Кармен" Бізета і „Мій герой" Штравса. Співачка посідає усі дані для опери. Співаючи, вона потребує акції, тому концерт звязує їй свободу та її не вдоволяє. Кожна річ, яку вона співала, витворювала в неї рівночасно зовсім природні драматичні здібности. Та понад усе — дівочий чар. Голос її це драматично-ліричний сопран блискучої краски і ним вона оруде дуже добре. Для неї дала дуже добрий акомпанімент на піяні Оля Шустакевич.

За цею мрією наступила ще одна мрія в особі вельми симпатичного. Романа Кузя, молодого ветерана останньої війни. Роман це теж божий дар для людського уха і... ока. Грав він „Сонату" Скарлятті, „Гренд вальс" Шопена і „Гарден і да рейн" Дебюссі. Остання річ мабуть була короною цілого виступу.

Коли Роман грає, мені здається, що весняний вітрець грається ніжними пелюстками молодого квітня. Він піяніст-лірик, увесь сповитий скромністю кришталевої душі-музика. Під цю пору він студіює музику у Стейтовім Каледжі в Ленсінг, Міш.

Володимир Бойчук грав на клярнеті з акомпаніяментом піяна Марії Дердеріян, а грав він теж клясичні річи, як: „Мінует" Бетовена і „Саватіна" Россіні. Володимир знає добре свій клярнет і глибоко відчуває, тому виступ випав дуже добре.

На короткий танець показався як соліст-танцюрист Володимир Скорохід з Виндсор, якого наша публика вже знає і радо вітає і якому — до річі — грав на піяні до танцю Роман Кузь. Жалко тільки, що п. Скорохід так коротко танцював, а він такий як „ляльочка" у танці.

Щоб завершити програму, вийшов ще голова Клюбу Українських Абсольвентів — адвокат Петро Касій і по українськи подякував численній громаді за усі признання, які вона виявила в часі концерту. Дякував за моральне попертя, яке, як він казав, він відчув глибоко у своїй душі. Теж дякував ще усім учасникам концертової програми по англійськи:

Оце мої враження з цього музикально-вокального калейдоскопу. Музика і спів, як бачимо, притягають до себе молодь та ублагороднюють її душу, її поведінку. Наша молодь, так ушляхотнена, не думає, не проводить часу „на байдиках", але учиться і старається бути чимось в життi та дбає, щоби своєю працею принести признання для імени України.

Вкінці дозволю собі, піддати ідею нашим абсольвентам, а саме: було б дуже по людському і по божому, коли б вин взяли якогось здібного студента або студентку зі скитальщини з Европи і тут їм помогли такими стипендіями покінчити студії. Таким ділом ви поклали б памятник вашому ідеальному розумінні культури і науки. Подумайте над цим!

Мама Ю. М. Шустакевич.

ЧИ ВИ ВЖЕ ВПИСАЛИ СВОЇХ ДІТЕЙ ДО У. Н. СОЮЗУ? КОЛИ НІ, ВПИШІТЬ СЕЙЧАС!

Шукають своїх рідних

УВАГА: Зголошуючись на Розшуки до З.У.А.Д.Комітету прохаєтеся на початку листа доконче подати під яким числом в розшуках було надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаєте.

За листами чи дресами від скитальників прохаємо звертатись безпосередньо до ЗУАДКомітету, адресу якого подано при кінці.

Зголошуючись на розшуки не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових і бюрових видатків та за витрату часу на полагодження вашої справи.

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

13,734 Савчик Михайла від Шиманських Томи с. Войтиха з с. Задвіря (Перемишляни).

13,735 Рідних Тимош Михайла, Фанок, Кіцак Михайла, Юрша Михайла, Кохан Анни, Гобуш Анни від Кіцак Михайла з с. Середне Велике (Сянік).

13,736 Петруняк Матвія вуйка від Нагірний Михайла з с. Григорів (Рогатин).

13,737 Ковцун (Коцан) Катерини, Кубрин Тимка з с. Станькова (Лісько) від Теребецький Миколи.

13,738 Шпілюра Степана і Теклі з с. Курник Шляхтинецьких (Тернопіль) від Даткун Ярослава.

13,739 Камінська Юлії з дому Бригідер з с. Малашовець (Тернопіль) від Бригідер Йосифа.

13,740 Саввон Константина з с. Очеретувата (Таврия Укр.) від Саввон Дениса Семеновича брата.

13,741 Благий Михайла з с. Рай (Бережани) від Благий Дмитра.

13,742 Юрис Софі Іванчишин Олекси від Тростянецька Анастазії зам. Глинська з с. Манаєва (Зборів).

13,743 Пельо Антона від Пельо Павлини зам. Мельник з с. Руського (Перемишль).

13,744 Чопик Татіяння зам. Горох від Дзядзіон Анни.

13,745 Стахів Филипа с. Марії від брата Дудар Евстахія з с. Добривид (Збараж).

13,746 Годянський Лаврентія батька з Київщини від сина Годинський Миколи.

13,747 Яцків Гриця з с. Рошин (Богородчани) (знаю про його рідню) від Тонюк Кузьми.

13,748 Заверуха Олександра з с. Болвино (Перемишль) від Мазгаль Петра.

13,749 Баран Йосифа з с. Конюшок Тулиголівських, Ковтун Стефана з с. Якимчиць (Рудки) від Черник Миколи з с. Софії з дому Баран.

13,750 Читула Максима вуйка та його синів від Гриньчук Катерини з с. Кунина (Жовква).

13,751 Сторожик тітки, Дричак Марії з с. Молатьків, Лепецка і Мацькур від Сторожик Йосифа.

13,752 Краянів з с. Синевідська просить афідавіт Нинко Іван учитель і диригент.

13,753 Беднарська Анастазії з дому Бурштинська з с. Павлова від Гаврилів Марії з с. Лісник (Бережани).

13,754 Гураль Гринька з с. Дмуховець (Тернопіль) від Поворозник Василя.

13,755 Даниловський Олекси з с. Мшана (Зборів) від Даниловський Михайла с. Івана.

13,756 Конь Даниїла с. Андрія з с. Лубно (Березів) від Поліщук Параскевії д. Юлії Конь.

13,757 До тітки Евки зам. за Американця від Зелиняк Івана з с. Ожена (Ясло).

14,395 Скиталець з Індо-Китаю (25 літ) бажає навязати кореспонденцію з Українкою з Канади чи Злуч. Держав, Рогоснїський Микола.

14,396 Односельчан з с. Ярчівці (Зборів) від молодих хлопців із шпиталю на скитальщині просять переписатися з ними.

14,397 Землякі́в з пов. Стрия та Бережан, просять о афідевіт д-р Кореневць Юліян і його брат Олександер.

14,398 Семенюк Михайла з с. Голошинці (Збараж) від Трач Богдана.

14,399 Гіга Катерини, Душан Брезовона, Гашнор Константина з с. Долова (Югославія) від Бойтарпунджей Лазара.

14,400 Захарко Панька стрийка і його дітей Осипа, Петра, Марії і Анни від Захарко Володимира с. Олекси з с. Коровник (Перемишль).

14,401 Савіцький Ігната з с. Кривотули Нові (Товмач) від Йосипів Миколи.

14,402 Рос Тетяни з дому з с. Вовчатиці (Бібрка) від Савицький Е.

14,403 Мислюк Ілька вуйка з с. Бишів (Підгайці) від Бойчук Григорія.

14,404 Мельничайко братів Василя, Володимира і Михайла з м. Рогатина від Мельничайко Григорія.

Голоситись на адресу:
United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661
Philadelphia 5, Pa.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

М. К., Маганой Сіти, Па. — Це дуже гарно, що Ви зібрали жертву для свого товариша, який в нужді на скитальщині. Ми знаємо сотні таких збірок і мали сотні подяк зо скитальщини, але цього не поміщуємо, бо вважаємо це приватною допомогою. Тисячі американських українців так помагають скитальцям, але на це нема місця в газеті. В „Свободі" оголошуємо жертви на загальну допомогу, матеріяльну і політичну, висилану через наші централні громадські установи. Тому, що Ви мабуть як недавно прибулий не обізнані, які жертви оголошуємо, отсим стверджуємо, що Ви зібрали в громаді для скитальців $15, а жертвували М. Гентош $5, М. Котис $4, М. Качмарчик $2, а по $1: М. Максимчук, І. Баліш, Д. Осадчук.

Кожний, хто бажає, щоби прислане ним оголошення пошукувань родини і знайомих різних скитальників було поміщене у „Свободі" безплатно, хай вишле таке оголошення впрост до UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.

Хто бажає, щоби прислане ним оголошення було поміщене, раз або більше разів, окремо, як платне, то хай разом з оголошенням пришле гроші. Одноразове оголошення, розміру 1½ цаля в одній колюмні, коштує $1.00.

Адм. „Свободи".

ПОШУКУВАННЯ

КАТЕРИНУ ГУРАЛЬ пошукує **АННА ГОЛУБОВСЬКА**, тепер в Англії, дочка Доськи Гураль, з села Бишок, пов. Бережани. Голоситись на адресу:
MARY TURKO,
35 Marcus Avenue,
New Hyde Park, L. I., N. Y.

ЮЛІЯ БАНІТЬ, зам. ШПАК, зо села Терява Сольна, пошукує свого батька і сестри **ЮЛІЯНА і МІЛЬКИ ВОЛИНЕЦЬ**. Хто про них знає, або вони самі прошу зголоситись на адресу:
ЮЛІЯ БАНІТЬ ШПАК
762 Kipling St., Akron 11, Ohio

Пошукую своїх тіток:
МАРІЮ, КАТЕРИНУ І АННУ з роду ОНИШКІВ
з с. Вороблевичі, пов. Дрогобич, Галичина, та знайомого **ГРИНЯ ЧИЧУЛУ** з тогож села. Писати на адресу:
САРАХМАН ОСИП
(13b) München, 23 Wilhelm str. 10/II, U. S. Zone, Germany.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 19. квітня 1948 року помер у 62, році життя

ТЕОДОР МИХАЙЛІВ,

член Бр. св. Володимира, від. 130 У. Н. Союзу в Ню Йорк, Н. Й.

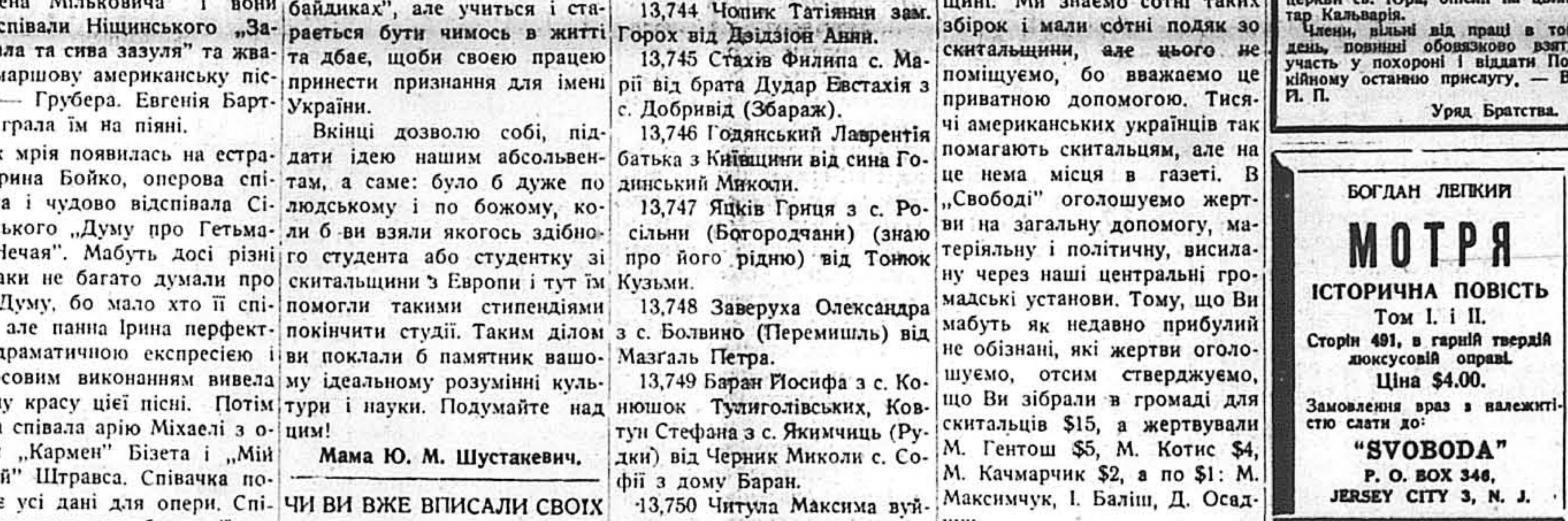
Покійний походив з села Болшівці, пов. Рогатин, Зах. Україна. Полишив у смутку жену Марію і сина Михайла.

Панахида буде відправлена в похороннім заведенні Яреми, 129 Іст 7. вул., 21 квітня в годині 7. вечір. Похорон відбудеться в четвер, 22. квітня, в годині 9:30 до церкви св. Юра, опісля на цвинтар Кальварія.

Члени, вільні від праці в той день, повинні обовязково взяти участь у похороні і віддати Покійному останню прислугу. — В. Й. П.

Уряд Братства.

ТАРЗАН, ч. 1830. Тарзан у небезпеці.

.. Наче кліщі могутні руки звірюки притиснули малпочоловіка до себе...

...а Тарзан силкувався віділхнути його і не жалував ступанів в бік горила.

Одначе горил нагинав Тарзана щораз сильніше взад, аж йому здавалося, що Тарзанів хребет зломиться.

Та несподівано горил притиснув свої зуби до Тарзанового горла.